

REC'D JAN 15 1962

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. S
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

V I E N Y B Ė

76 M. 2 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn 7, N. Y.

1962 M. SAUSIO (JANUARY) 12 D.

Telefonas:
APplegate 7-7257

KAINA 15 C.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Už tvoros Lietuvos teritorija: Šitaip dabar atrodo vieta, kur prieš karą yra buvę Lietuvos pasiuntinybės namai. Vokiečių valdžia oficialiai pripažino, kad tai dabar Lietuvos nuosavybė.

Pradedama judėti Berlyno klausimas

Viena sunkiųjų problemų, kurią šie metai perėmė iš perelty, Berlyno klausimas, atrodo, pradeda judėti. Dar neįmanoma pasverti, kiek nuveikta per pradinis trijų valandų pasitarimus, kuriuos Amerikos ambasadorius Thompson turėjo su Sovietų Sąjungos užs. reik. ministru Gromyko, betgi Vakarų pasaulio nuomonė užgria Amerikos diplomatinę iniciatyvą ieškoti būdų tam klausimui galutinai išspręsti, o jei ir nepavyktų išspręsti, tai bent surasti modus vivendi.

Suprantama, modus vivendi suradimas tepabrėžtų tik susitarimo laikinumą, nors Vakarai su Amerika priešakyje Berlyno klausimu pasiryžę laikytis kietai, nežiūrint Chruščėvo nustatomų ultimatumų.

Vienai ar kitaip Berlyno klausimas būtų išspręstas, jis turės įtakos ne tik visam pasauliui, bet tiesioginiai ir Lietuvai. Kol tai įvyks, dar gali daug praėiti laiko, bet šiuo metu, kalbant apie Berlyną lietuviams gali būti įdo-

mu žinoti, kad tame mieste ir dabar yra ženklų, liudijančių apie Lietuvos buvimą.

Tiesa, tai simboliškas buvimas, bet jis vertingas politiškai ir brangus morališkai. Jis liudija, kad Federalinė Vokietija yra atsipalaidavusi nuo tos nelemtos atminties Ribbentropo — Molotovo sutarties, kuria Lietuva buvo atiduota sovietų įtakos sferon.

Tas Lietuvos buvimas tai ta vieta, vaizduojama šio puslapio nuotraukoje. Už tvoros yra Lietuvai priklausanti žemė. Savo metu Kurfurstenstrasse 134 numeryje buvo namas, kuriame buvo Lietuvos pasiuntinybė. Karo veiksmų metu namas tapo sugriautas. Po karo, VLIKo rūpesčiu griuvėsiai tapo nuvalyti ir oficialiai sutvarkytas to sklypo nuosavybės klausimas. Oficialiai šis sklypas dabar yra Lietuvos nuosavybė.

Jungtinėse Tautose

Buvo paskelbta, kad Tarpautinio Teismo pirmininkas pakvietė Jungtinėms Tautoms priklausančių narių vyriausybės ligi vasario 20 d. pasisakyti, ką jos mano dėl organizacijos finansinių įsipareigojimų JT kariuomenei Kongo ir Palestinoje išlaikyti.

Kadangi kai kurie nariai atsisako mokėti (jų tarpe yra Sovietų Sąjunga, Prancūzija ir visa eilė Azijos ir Afrikos kraštų), tai šitokią atsiklausimą buvo nutarta padaryti pačioje generalinėje asamblėjoje gruodžio 20 d.

Augstasis Pabėgėlių Komisaras, lygindamas užpereitus metus su 1961 m., praneša, kad pabėgėlių skaičius Europoje esančiose stovyklose iš 15 tūkstančių sumažėjo iki 8,700.

Su dideliu susidomėjimu sutikta žinia, kad Molotovas gražinamas į savo senąjį postą Tarptautinėje Atominės Energijos Komisijoje, kurios būstinė yra Vienoje, Austrijoje. Anksčiau buvo manyta, kad

greičiausiai Molotovas nebegrįš ir dar bus pašalintas iš partijos už savo "antipartinę" veiklą.

Lietuvos Pasiuntinybės namai Berlyne prieš karą.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Vėl bus Pasaulinė Paroda New Yorke. Vėl mūsų visuomenė raginama turėti lietuvišką skyrių kaip 1939 m. "Niekas naujo nėra po saule", senovės žydams jų pamokslininkas pasakojo Sename Testamente. Lietuviškas skyrius vėl turėtų uždavinį, kurį (prof. M. Biržiškos žodžiais) turėjo Amerikos lietuvių pinigais Skyrius Pasaulinėje Parodoje Paryžiuje 1900 m. būtent — "pasauliui parodyti lietuvių tautą ir Rusijos jai daromas skriaudas."

VIENYBĖS žmonės buvo skyriaus Paryžiuje sumanytojai ir vykdytojai. Buvęs redaktorius kun. A. Milukas (prisikalbinęs kun. Kaupą) 1893 m. atsišaukė skyrių ruošti. Netrukus susidarė komitetas iš kun. J. Žiliaus, dr. J. Šliūpo, Vienybės red. P. Mikolainio ir leidėjo J. J. Paukščio. Aukų surinkta \$2,168.73. Skyrius kainavo \$1,414.35. Ta proga išleista kun. J. Žiliaus paruošta statistika Am. lietuvių išleistų iki 1900 m. knygų ir laikraščių (carų valdžia tada draudė lietuvišką spaudą Lietuvoje). Po parodos, dr. Šliūpas ir kun. Žilius galvojo sutelktą istorinę medžiagą padėti planuojame "tautiškame muziejuje". Čia mūsų dabartinio Lietuvių Archyvo pirmtakūnas (kun. Milukas Vienybės, kun. J. Žilius Tėvynės redakcijose kiek pirmiau pradėjo telkti archyvus, vėliau išsklaistytus). Deja, tuomet nebuvo žmonių ir lėšų sumanymui. Medžiaga buvo pavesta M. Zauriui Mažoje Lietuvoje, kuris ją vėliau įteikė dr. Basanavičiui Lietuvių Mokslo Draugijai Vilniuje. Čia pateko ir 1887 m. Vienybės komplektas, Kadangi buvo vienintelis, redakcijos archyve čia būdavo spraga.

Ar susidarys dabartinėje mūsų visuomenėje pakankamai pajėgų pakartoti 1900 metų Am. lietuvių žygį?

Girtinas So. Bostono Lietuvių Piliėčių dr. Jos Onos Ivaškienės direktorių tarybon, išrinkimas greta 6 vyrų. Pirmiau jau yra pareigas ėjusios F. Grendelytė ir J. Tumavičienė, o Kontrolės Komisijoje veikė advokatė M. Kovel. Draugija Bostone didžiausia (turi 1,500 narių, pusė moterys), SLA sekretore (po dr. M. J. Viniko mirties) yra Bronė Pivariūnienė, kuri sėkmingai tęsia gražią tradiciją, paliktą P. Jurgeliutės. Margučio žurnalą, po vyro mirties, sėkmingai leidžia Lilija Vanagaitienė.

Nukelta į 4 psl.

Spaudos skiltyse

Adenaueris yra vienas plintančio Europos ekonominio — ir būsimo politinio — apsijungimo tėvų. Jis ir jo pasekėjai mano, kad Apjungtoji Europa bus tiek pajėgi, kad ne tik užstos visas duris komunistui, bet privers sovietus išsižadėti 1945 metų grobio.

DREW MIDDLETON — NEW YORKO TIMES

Kaip gi čia yra tame lietuviškų laikraščių pasaulyje, sakyk Tu man? Žiūriu: tie patys straipsniai ir Europos Lietuvoje, ir Australijos laikraščiuose, ir Amerikos. Nesąkyčiau, kad tai mirtinė nuodėmė, bet matau, jau esama nebe atštitkinamo, bet skurdinimo sistemos. Redaktoriai, pasišauškite!

JONAS EUROPOS LIETUVYJE

Kokia nuotaika žmonija į naujus metus įžengė? Pagrindinis jausmas, rodos, buvo rytojaus netikrumo. Nors šen ir ten pasaulyje žmonės gyvena gerai, visi jaučia kad tarptautinė įtampa neatslūgusi. Po senovei, pagrindiniu dalyku pasilieka Rytų — Vakarų kova visais frontais: ideologiniu, politiniu ir ekonominiu. Maskva kovą veda "talkingo sugyvenimo" gairėje, kuri siekia taip visur paknisti Vakarų įtaką ir galią, kad komunistas lengvai įsiviešpatautų.

— NEW YORKO TIMES

Amerikos užsienio prekyba 1961 m. buvo: eksportas 20, importas 15 milijonų dolerių. Visose Amerikos krautuvėse 1961 m. parduota gaminių už 220 bil. dol.

Los Angeles lietuvių studentų kampelis geroje nuotaikoje sutinka Naujuosius 1962 Metus. Lietuvių Bendruomenės surengtame baluje. L. Kančiausko nuotrauka

Konsulas dr. Bielskis su ponja klausosi Los Angeles moterų kvarteto koncerto Naujų Metų sutikimo baluje. L. Kančiausko nuotr.

Lietuviška sodyba Floridoje

KAN. DR. J. B. KONČIUS

Prof. Kazys Pakštas svajoję surasti tinkamas — saugias salas lietuvių tautai apgyvendinti, bet, atrodo, realus dalykas būtų įsteigti Floridoje lietuvišką sodybą. Ši valstybė dar turi pardavimui didžiausius žemės plotus. Nors pastaruoju metu žemė ir pabrango, bet lietuviškai sodybai įkurti jos dar galima būtų rasti.

Gruodžio 28 d. aš, kun. P. Garmus, ponai Skupeikai ir dr. J. Končius buvome nuvykę apžiūrėti 6,300 akrų žemės, skirtos pardavimui. Ta vieta yra netoli Route 441 ir prie kelio nr. 60, nuo Palm Beach yra tik 30 mylių.

Tasai žemės plotas yra sausas, ir čia savo sodybas jau turi įsikūrę slovakai, slovenai ir kt., kiti net pavadinę tokiais vardais, kaip "Slavonia" ir pan. Mes, lietuviai, savo sodybą galėtume pavadinti "Lithuania" ar "Lietuva". Ją galima būtų ir atitinkamai išplanuoti, visiems reikalams numatant vietas. Savo tautos papročius ir kultūrą vietoje būtų daug lengviau išlaikyti. Čia galėtų įsi-

Iš kairės stovi: dr. Jonas Končius, kan. dr. J. B. Končius, kun. P. Garmus ir V. Skupeuka

kurti ir bažnyčia, ir mokykla ir visa, ko kolonijai reikėtų.

Be to, ir klimatas čia yra geras ne tik pagyvenusiems, bet ir jaunimui. Taip pat nebūtų bėdos nė su darbo gavimu, nes čia daug atsirado dirbtuvių ir įmonių.

Reikėtų pagalvoti apie korporacijos sukūrimą iš įtakingų lietuvių. Jinai turėtų parūpinti lėšų žemei nupirkti ir taipgi turėtų vadovauti sodybos įkūrimo planavimui. Ši rašinių rašau kaip diskusiją. Būtų įdomu išgirsti kitų nuomones.

BALFO CENTRO POSĖDIS

BALFO Centro Valdybos posėdis įvyko sausio 9 d. Centro patalpose. Valdyba studijavo nesenai įvykusio direktoriato suvažiavimo nutarimus, svarstė individualios šalpos prašymus bei tvirtino praėtų metų apyskaitas, iš kurių paaiškėjo, kad 1961 m. Balfas centre turėjo \$79,218 pajamų ir \$75,226 išlaidų, neskaitant gėrybių. Balfos Centro Valdybai vadovauja Albinas Trečiokas, sekr. Vladas Barčauskas.

New Yorko lietuviai 1961 m. rudens vėjais proga jau paaugojo \$6,050,00. Į vėjais komiteto atsisaukimus atsiliepė 530 aukotojų. Vėjai vadovauja dr. A. Trimakas.

Lietuvos Pasiuntinybės Washingtono žinios

Lietuvos Atstovas gruodžio 2 d. dalyvavo Apaštališko Delegato suruoštame priėmimo Vatikano Valstybės Sekretoriaus Kardinolo Amleto Giovanni CICOGNANY garbei, gruodžio 18 d. Lietuvos Atstovas ir Ponia O. Kajeckienė dalyvavo priėmimo, kurį Valstybės Departamente buvo suruošęs to Departamento Protokolo Šešas, ambasadorius Angier Biddle Duke, Diplomatinė Misijų Šešas.

Gruodžio 19 d. Kajeckai dalyvavo valstybės sekretoriaus ir ponios Dean Rusk rengtuose diplomatinių misijų šefams pietuose Valstybės Departamente.

Gruodžio mėnesį ir sausio mėn. pradžioje jis dalyvavo priėmimuose, kuriuos savo tautinių švenčių proga buvo surengę Centrinės Afrikos Respublikos, Siamo, — Upper Volto, Nigerio ir Kamerūno ambasadoriai.

Gruodžio 13 d. Lietuvos Atstovas su ponja dalyvavo buvusio protokolo šefo pavaduotojo ir ponios Conger bei ponios Hopkins jų garbei suruoštuose pietuose Sulgrave Klube ir vėliau, jų kvietimu, Constitution Hall simfonijos koncerte.

Gruodžio 14 d. Lietuvos Atstovas dalyvavo Abisinijos ambasadoriaus jo garbei suruoštuose priešpiečiuose.

Gruodžio 12 d. Lietuvos Atstovas dalyvavo Joint Baltic Committee surengtoje spaudos konferencijoje ir priėmimo.

Sausio mėn. 4 d. Lietuvos Atstovas dalyvavo diplomatinio korpuso dekanos misijų šefams suruoštame priėmimo.

Lietuvos Pasiuntinybės pastangų dėka, gruodžio 26 d., Baltimorės lietuvių tautinių šokių grupė dalyvavo Christmas Pageant of Peace Kalėdų proga suruoštame tautinių šokių festivalyje, Lianer Auditorium, Washingtono.

Gruodžio 30 d. Kajeckai suruošė Kalėdų eglutę Washingtono lietuvių šeštadieninės mokyklos vaikučiams ir jos mokytojoms pagerbti.

Lapkričio mėn. 10 d. mirė JAV atsargos pulkininkas, William E. Shipp, 68 metų, gyvenęs Front Royal, Va. Jis buvo JAV karo attachė Lietuvoje prieš II-JJ pasaulinį karą ir rezidavo Rygoje.

Visuomet uoliai atsilankydavo į Pasiuntinybės priėmimus Vasario 16 d. proga.

Kalėdų švenčių ir Naujųjų Metų proga Lietuvos Atstovas ir ponja pasikeitė sveikinimais su laisvųjų valstybių ambasadoriais Washingtono.

Tąja proga jie gavo ir sveikinimus iš JAV Prezidento Kennedy, buvusio Prezidento Eisenhower, ir augštųjų V. Dep-to pareigūnų bei diplom. misijų šefų.

Continuing over a century
of consecutive dividends

NEW
INCREASED
RATE

4%
A YEAR

3 3/4% a year regular

dividend plus 1/4% a year special on deposits maintained for two or more years. 3 3/4% a year on all other deposits entitled to dividends. Anticipated for period beginning January 1, 1962, and based on continued favorable earnings.

Pinigai depozituoti iki SAUSIO 15

Uždirba dividendus nuo SAUSIO 1
Compounded quarterly

After January 15, dividends from Day of Deposit

THE
KINGS COUNTY
SAVINGS BANK

A Mutual Bank "... where your money works only for YOU!"
Member Federal Deposit Insurance Corporation

Eastern Parkway Office: 539 Eastern Parkway at Nostrand Ave. Brooklyn, N. Y.
Broadway Office: 135 Broadway at Bedford Ave. Brooklyn, N. Y.

Massapequa Office:
Hicksville Road and Jerusalem Avenue
Opposite Holiday Park Shopping Center
Massapequa, N. Y.

GINTARAS Lietuvos auksas

Kainos nuo \$25.00

Ivairiausias gintarinės dovanos vyrams ir moterims prieinamiausiomis kainomis

AMBER GUILD LTD.
80-19 31st Avenue
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Tel. HA 9-5855

Pasiekama: auto iki 31 Ave. Northern Blvd, IND subway iki Roosevelt Ave. IRT iki 74 St. Port Bus iki 31 Avenue.

Albert F. Peters (Petrauskas)

Park Hill Realty

Apdrauda, nekilnojamas turtas, federaliniai, valstybės ir miesto taksai. Notary Public.

84-17 Jamaica Ave., Woodhaven 21, N. Y.
TELEFONAS: Virginia 3-1477

Lietuviškoje Chicagoje

Agr. K. Ječius-Jacevičius, beveik daugiau kaip dešimt metų vadovavęs Lietuvių Agronomų Sąjungai, gruodžio 30 d. mirė širdies smūgio ištiktas. Veliomis buvo 63 m. amžiaus. Gyveno Cicerio, Ill.

Pr. Bičiūnas, kurį laiką dirbęs Drauge kaip linotipininkas, o pastaruoju metu turėjęs valgyklą, širdies smūgio ištiktas, mirė gruodžio 26 d., vos 48 metų būdamas.

Antanas Gustaitis, gruodžio 31 d. paskaitęs savo eilėraščių per Margočio radiją, susilaukė didelio pritarimo chigagiečių tarpe. Jo humoristiniai eilėraščiai labai skiriasi nuo vjetinių poetų. Gustaitis juokiasi iš visko, nieko neišvengdamas ir nesileisdamas į asmeniškumus.

V. K. Banaičio operos "Jūrą ir Kastytis" ištraukos, kompozitoriui suėikus, pirmą sykį bus demonstruojamos sausio 27 d. koncerte, kuris rengiamas tai operai finansuoti.

D. Šurkutė Chicagos universitete apgynė chemijos srityje disertaciją doktoratui gauti ir pasiliko tenai mokslinio darbo tęsti.

J. Račkauskas, De Paul universiteto studentas, lanko ateitininkų studentų vienetus tolimesnėse vietose.

M. Kriškūnas išrinktas Profesorių d-jos naujos valdybos pirmininku. S. Dirmantas - vicepirmininkas, J. Šimoliūnas, M. Nasvytis, K. Gudaitis, B. Vitkus, ir P. Mačiulis - valdybos nariai.

Inž. K. Čeputis, neseniai atsikėlęs iš Kanados, dirba Grand Electric Co. elektronikų srityje.

Valerijonas Širkus, ilgametis Vilniaus krašto liet. s-gos Chicago sk. pirm., statybininkas, visuomenininkas ir įvairių organizacijų narys ir rėmėjas, savo vardu užsakė penkias Mūsų Lietuvos prenumeratas. Knygas jis paskirs tiems, kurie patys neišgali užsisakyti. Knygos autorius yra chigagietis Br. Kviklys, o leidžia Lietuvių Enciklopedija.

Jūrų skautų tradicinis balius įvyks vasario 3 d. Western Ballroom. Balių ruošia Juodkrantės ir Baltijos jūros tuntai ir Gintaro korporacija.

A. Karaitis, Gintaro vasarvietės savininkas Union Pier, Mich., bus pašliužų instruktorius ten pat įvykstančiuose moksleivių žiemos kursuose.

IŠ ALTO VEIKLOS

Chicagoje sausio 4 d. įvykusiame ALTO centro valdybos posėdyje sekretorius dr. Pijus Grigaitis padarė pranešimą apie apsilankymą Washingtono drauge su latviais ir estais ir apie VLIKO sesijoje New Yorke vykusias diskusijas dėl ALTO - VLIKO santykių.

Aptarus Vasario 16 minėjimo, reikalus, buvo sumanyta kreiptis į lietuvius ir jų organizacijas, prašant daugiau pinigines talkos Lietuvos laisvinimo darbe. Posėdyje dalyvavo L. Šimutis, dr. P. Grigaitis, M. Vaidyla, T. Blinštrubas, dr. K. Drangelis ir J. Talalas. Tą patį vakarą ALTO vykdomasis komitetas savo posėdyje paskyrė 400 dol. Lituanus žurnalui paremti.

Tėviškėlės ansamblis Chicagoje, atlieka kalėdinių nuotaių montažą "Tylloji naktis" ALVUDO surengtose Kūčiose.

V. NOREIKOS NUOTRAUKOS

Didžioji Lietuvių šeima prie bendro ALVUDO surengtų Kūčių stalo, Jaunimo Centre, Chicagoje.

Jų darbų kelias į žmogaus laimę

Lietuvių spauda, radijas ir visuomenė vis dažniau ir dažniau mini ALVUDO (Amerikos Lietuvių Vaiko Ugdymo Draugijos, Inc.) vardą. Tai jaunutė vos ketvirtus metus žengianti organizacija. Tačiau savo darbais ji prilygsta pajėgiausiai organizacijai. ALVUDO tikslas labai paprastas, bet kartu nepaprastos svarbos - auginti vispusiškai sveiką žmogų, nurodant kelius vaiko ugdyme, o taip pat auklėjant jaunąją kartą ir drauge patiems suaugusiems mokytis, pagal paskutinės pedagogikos, psichologijos ir medicinos mokslo laimėjimus. Visa tai ir veda žmogų į jo laimingesnę ateitį.

Gi šių dienų, kad ir šiame krašte, žmogus labai ir labai kasdien ir kasdien klysta vis sunkelių sunkeliais ir to pasekoje mes stebimės ir sielojamės mūsų jaunimo problemomis, bet kartu matome, kaip šiame krašte slaučia nužmogėjimo banga.

Todėl ALVUDAS, tas lašas milžiniškoje jūroje, ir ėmėsi kilnaus darbo brandinti sveiką žmogų, kuris būtų pats laimingas ir mokėtų laimę duoti kitam. Tai mažyčio kova su begalybe. Bet kurstyjime mažą ugnelę iki ji virs milžinišku gaisru, naikinančiu blogį ir neš žmonėms gerį.

Savo jaunatviška jėga ALVUDAS tai konkrečiai įrodo. Tų kelių metų balansas rodo, kad jis ėjo geru keliu. Daugybės pedagogų, daktarų, dvasininkų ir kitų sričių žinovų paskaitos, pedagoginiai filmai ir parengimai vaizdžiai ir įtikinančiai rodo šios organizacijos veiklą.

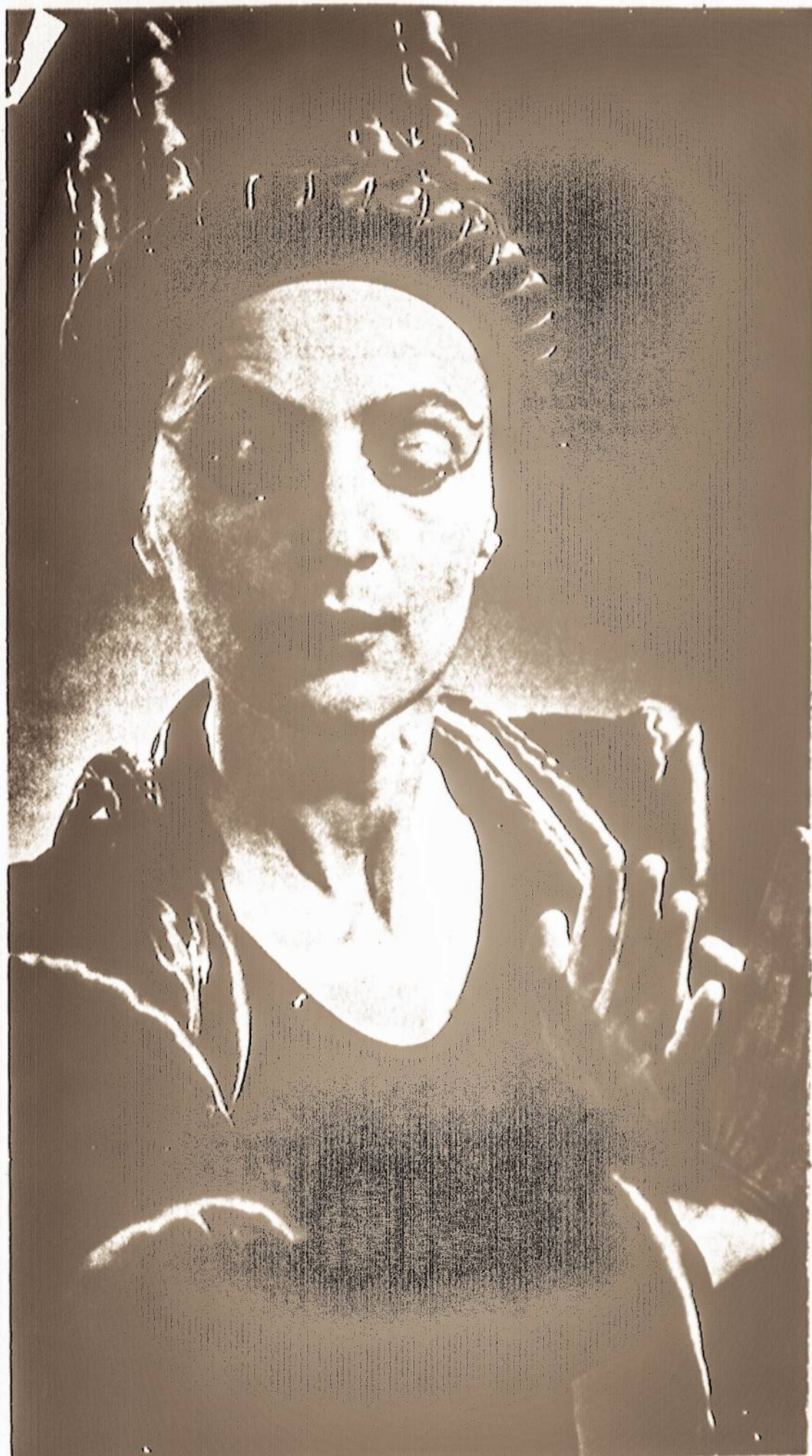
Šia proga grįžtelėkime į praėjusius metus. Štai, vasarą ALVUDĄ matome gamtoje, ne piknikaujantį su alaus bačkomis. Matome su mūsų jaunimu, su kultūringomis pramogėlėmis visokio amžiaus vaikams, su sveiku lietuvišku maistu ir gaivinančia gira. Gražios programėlės, pedagoginiai pašnekesiai, žaidimai ir mūsų Tėvynės gražūs aiškinimai vaikučiams domina daugiau, nei kokie kamibukai. Tos kelios iškilos gamtoje vaikučiams paliko gražių prisiminimų ir dabar ne kartą jas jie kartoja.

Pirmąjį koncertėlį - kultūrinę ALVUDO popietę su tautodailės paroda reikia laikyti taip pat vienu gražesniųjų pasirodymų.

Gi praėjusių metų veiklai apvainikuoti ALVUDAS gruodžio 22 d. vakare, Jaunimo Centro didžioje salėje surengė visiems Chicagos lietuviams bendras kūčias, su savita, originalia gilaus turinio ir prasmės programa.

Salėje per 400 žmonių. Salės viduryje vaikučių džiaugsmas - Kalėdų eglutė, papuoš-

Nukelta j 8 psl.

Aldona Valeškaitė, kurios išraiškos šokio ir ritminės gln nastikos studijos pasirodymas įvyksta sausio 14 d. Jaunimo Centre Chicagoje. Vyt. Maželio nuotrauka

DAR GALIMA GAUTI ALICE STEPHENS DAINININKIŲ PLOKŠTELES

(dainuota Lietuvių kompozitorių kūrinių: Šimkaus, Banaičio, Vanagaičio, Zdaniaus, Kačinsko, Markaičio ir Jakubėno dainos, o antroje plokštelės pusėje Markaičio smuiko sonata.

KAINA: STEREO \$5.95; HI - FI \$4.95

Užsakymai siunčiami: Alice Stephens, Chicago Conservatory, 64 E. Van Buren St. Chicago 4, Ill.

LIETUVIAI RUOŠIASI Į BALTUOSIUS RUMUS

Dažnai skaitome spaudoje, kad ALTo, ar VLiko žmonės, trejūke ar pavieniui apsilanko Valstybės Departamente ir savo nuomonę pareiškia ar iš tenai pareiškimą atsiveža dėl to, kas mums svarbiausia — dėl Lietuvos reikalų.

Bet taip ligi šiolei pasitaikė, kad lietuviai pastaruoju metu nedarė į Washingtoną jokios organizuotesnės kelionės. Dabargi vis daugiau ir daugiau girdėti kalbų apie netrukus įvyksiančią masinę lietuvių delegaciją į Baltuosius Rūmus.

Šiokiai išvykai iniciatyva atsirado iš Lietuvių Bendruomenės, kuri jau yra įgaliojusi ir savo atstovus jai įgyvendinti.

Kiek teko patirti, jau net turima užtikrinimas, kad tokia delegacija bus priimta Baltuosiuose Rūmuose, o to apsilankymo iniciatoriai, kurių tarpe spiritus movens yra dr. Petras Vileišis iš Connecticut, jau ir rūpinasi pačios delegacijos sąstato sudarymu.

Norima, kad toje delegacijoje būtų atstovaujami visi Amerikos lietuviai, nes juk jiems visiems rūpi Lietuvos likimas ir jos laisvės ir nepriklausomybės reikalui jie aukojasi ir kovoja.

Tarp minimų pavardžių, atrodo, bus visi šiuo metu žymieji Amerikos lietuviai, neišskiriant nė moterų organizacijų.

Čia vaizduose pateikiama tik dalinis sąstatas tų Amerikos lietuvių veikėjų, kuriuos viso laisvo pasaulio lietuviai su geriausiais linkėjimais ir didžiausiomis viltimis savo širdyse lydės, kai jie vyks į Baltuosius Rūmus priminti Lietuvą ir prašyti Amerikos prezidentą veikti, kad tokiu laiku, kai laisvė ir nepriklausomybė suteikiama laukinėms Afrikos ir Azijos tautoms, apsisprendimo teisė būtų lygiai taikoma ir lietuvių tautai, kuriai, deja, ji dabar yra paneigta.

APACIOJE: Prelatas Jonas Balkūnas, Maspetho lietuvių parapijos klebonas, kalbasi su savo parapijiete. Prelatas Balkūnas taip pat aktyviai padeda organizuoti lietuvių delegaciją į Baltuosius Rūmus.

Vyt. Maželio nuotrauka

VIENYBE, 1962 m. sausio 12 d.

Dr. Petras Vileišis, kuris šiuo metu organizuoja lietuvių delegacijos sąstatą į Baltuosius Rūmus.

Adv. Suzana Šalnienė, Mass. valst. gubernatoriaus neseniai paskirta Employment Security skyriaus patariamiosios tarybos nare, dalyvaus lietuvių delegacijoje į Baltuosius Rūmus.

Bendruomenės veikla

BARZDUKAS APIE LB DESIMTMEČI

Oficialus Laikinojo Organizacinio Komiteto (Loko) priimtas JAV Lietuvių Bendruomenės aktas buvo paskelbtas JAV Lietuvių Bendruomenės šventėje ir jos dalyvių iškilmingai pasirašytas 1951 lapkričio 18 New Yorke.

Ši dešimtmečio sukaktis nusielpo nors trumpu žodžiu paminima.

Organizuotos Bendruomenės kelias į JAV lietuvių gyvenimą buvo kitoks nei kituose kraštuose, kur jos gimimas buvo natūralus reiškinys. Ir suprantama kodėl: gausi ir pajėgi JAV lietuvių išėjimo turėjo jau organizuotą gyvenimą su savo formomis ir tradicijomis. Todėl į Bendruomenę čia buvo pažiūrėta kaip į nereikalingą naujovę arba kaip į pavojingą varžovę. Bendruomenė savo vietą čia turėjo kovote išsikovoti, ir jos sąjūdis prasidėjo nuo apačios, nuo apylinkių.

Laikydami organizuotą Bendruomenę pažangos reiškinį ir būtiną likiminio mūsų kovoje, iš pradžių ir mes norėjome ją taikyti prie rastųjų organizuoto gyvenimo formų ir tradicijų. Priklausau prie tų, kurie norėjome čia Bendruomenę padaryti Altą, įnešant į jo santvarką tam tikrų reformų ir išplečiant jo veiklą taip pat į kultūrinę sritį. Būtume turėję vieną veiksnį, apimantį visas organizuotojo mūsų gyvenimo veiklos sritis. Tai būtų buvęs didelis laimėjimas. Tačiau į mūsų įtaigas ir pastangas atsakingųjų buvo atsiliepta neigiamai. Geriausiu atveju mums buvo siūloma: jei jau "norite" Bendruomenės, tai remkite ją tremtiniais. Iš senosios išėjimos viršūnių į Bendruomenės darbą teatėjo tik nedaugelis — tie, kurie rūpindamiesi lietuvių stiprinimu, įžiūrėjo reikalą, prel. J. Balkūno žodžiais tariant, susirūpinti pačiu tremtinių tautiniu išlikimu, nes "jie, begelbėdami mus, gali mūsų silpnybėse paskęsti".

Maironis pranašavo: idėjos, jei didžios, nemiršta kaip žmonės. Bendruomenė yra didelė idėja, tad ji nemirė. Dešimtmečio pastangų ir darbų vaisius matome: Bendruomenė ir Amerikos lietuvių gyvenimo sąlygomis prigija ir savo vietą susiranda. Šiandien ji stipresnė nei prieš dešimt

Stasys Barzdukas

metų: žinome, kas esame, tad ryškėja Bendruomenės charakteris ir darbų linkmė. Loko pirm. prel. J. Balkūnas apyskatiname pranešime 1955 darbų vaisius apibūdino daugiau bendru vaizdu: "Štai yra apie 60 apylinkių ir beveik 10 veikiančių apygardų. Septyni tūkstančiai atėjo rinkti Tarybos. Dar keli tūkstančiai su Bendruomenė susirūpusių lietuvių nepasireiškė rinkimuose. O kiek tautinio judrumo, kiek kultūrinio darbo, kiek kultūrinio darbo, kiek tautos ir pagalbos teikta Baltui, Altui ir kt. Prieš ketverius metus buvo organizacinė tuštuma".

Po Loko atėjo rinktosios LB Tarybos, darbą organizuoti ir jam vadovauti stojo LB Centro Valdybos, šito darbo ėmėsi Kultūros Fondas, Švietimo Taryba, Ekonominė Taryba, nekalbant apie pačias LB apylinkes ir apygardas. Balanse: Kultūros Kongresas, Tautinių Šokių Šventė, Dainų Šventė, PLB Seimas su kultūriniais parengimais, Gimtoji Kalba, Aleksandrynas, mokyklų programos ir vadovėliai premijos, minėjimai, koncertai, parodos, lituanistinių mokyklų rėmimas bei laikymas ir t. t. Bendruomenės vardu šiandien dirbama jau daug ir didelių darbų, ir jte nuolat plečiasi.

Bendruomenė egzaminą išlaikė. Su pasiryžimu ir naujais užsimojimais ji žengia į antrąjį dešimtmetį.

ST. BARZDUKAS

Mūsų spaudos skiltyse

Nepriklausoma Lietuva savo vedamajame gruodžio 27 d.: "Lietuviškuose baruose — nė vieno ryškesnio laimėjimo, o pralaimėjimų gana daug. Lietuviams smūgį sudavė Brazilijos prezidentas Quādros, kurio mes negalime minėti geru žodžiu, nes joks didelis, smaugias mažesnis už tai, kad jis yra mažesnis ir didesniam negali pasipriešinti, niekad gero vardo neįgys".

Draugas sausio mėn. 2 d. vedamajame rašo: "...Mes visi jaučiame, kad mūsų lietuviškoji veikla vargsta dėl vienybės stokos. Kiekvienas lietuvis pilnas planų ir minčių ir nepajėgia jų atsiskaidyti vardan vieno, visiems lygiai brangaus tikslo. Auklėjimo darbuose, visuomeniniame veikime nugalėjus išorines sunkenybes, atrandama dar sunkesnės išvidinės. Kam nors atsiranda reikalas darbus trukdyti. Griauti visada yra lengviau kaip statyti. Ir tokiems sekasi paskleisti gaudus apie katalikišką spaudą, sukirsinti vienos visuomenės dalį prieš kitą... Mus turi jungti vieni ir tie patys idealai, kuriuos galėtumėm išreikšti trumpu šūkiu: krikščionybė lietuviškoje sieloje".

Dirva gruodžio 29 d. savo vedamajame tarp kitų dalykų rašo: "...Lietuviškame gyvenime 1961 metai ritosi įprastine monotone vaga. Vis tebuvo kalbama ir rašoma apie senas klaidas, nesurandant geros formulės lietuvių veiksnį vienybei atstatyti. Metų naštos nuvarginti vada! vis tebemanė, kad jie nepakeičiami ir be jų viskas sugriūtų... Pastebėtas kultūrinis parengimų dalyvių skaičius mažėjimas, lietuviškų organizacijų narių pasyvumo didėjimas, daug didesnis anglų kalbos įsipiilietinimas jaunimo tarpe. Nepastebėta jokių didesnių ir originalesnių pastangų išėiti į kovą prieš lietuviškumo vėžius ir juos nugalėti..."

Vaizdas iš Aušros Vartų koplyčios į šv. Teresės bažnyčios pusę (dešinėje). Kairėje vyko namų remontas. Tolygoje priekyje šv. Kazimiero Bažnyčios silueta. S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Iš Lietuvos

Lietuvos dailininkai ir dailės kritikai J. Kuzminskis, J. Mikėnas, K. Bogdanas, J. Švažas, M. Dūdienė, K. Morūnas, E. Jurėnas ir J. Umbrasas dalyvavo gruodžio 25 – 26 dienomis Maskvoje įvykusiame Sovietų Sąjungos dailininkų sąjungos suvažiavime.

V. Barauskienė ir A. Jonynas, Lietuvos kalbos ir literatūros instituto Tautosakos sektoriaus vadovas, filologijos mokslų kandidatas, atstovavo Lietuvą lapkričio pabaigoje ir gruodžio pradžioje Kijeve įvykusiame visasąjunginiame folkloristų pasitarime dabartinės tautosakos klausimais.

Tasai pasitarimas buvęs naudingas ir lietuvių liaudies kūrybos tyrinėtojams, nes jie galėjo pasidalinti mintimis ir patyrimu apie dabartinės tautosakos problemas.

Dabartinės lietuvių liaudies kūrybos medžiaga surinkta Lietuvos kalbos ir literatūros institute, kad ir nėra gausi, bet įdomi. Lietuvos kalbos ir literatūros institutas pokario metais yra paskelbęs savo leidiniuose nemažai tautosakos kūrinių, o 1957 m. buvo išleista tautosakos rinktinė, pavadinta Lietuvos tautosaka, surinkta 1945 – 1956 m.

Vincas Mykolaitis – Putinas pernai minėjo savo kūrybinio darbo penkiasdešimtmetį. Jo pirmasis eilėraštis „Val eičiau, eičiau“ buvo išspausdintas 1911 m. Šaltinio savaitraštyje.

Patsai Mykolaitis yra gimęs 1893 m. sausio 6 d. Marijampolės apskr. Jis ne tik poetas – lyrikas, bet ir dramaturgas, romanistas ir literatūros istorikas. Šiuo metu gyvena Vilniuje, kur pokario laikotarpyje yra daug vertęs iš Adomo Mickėvičiaus kūrybos, o taipgi ir parašęs istorinį romaną apie 1893–63 metų sukilimą „Sukilėliai“.

Mykolaitis bene labiausiai išpopuliarėjo savo romanu „Altorių šešėlyje.“ Tai buvo ne tik talentingai parašytas romanas, bet ir neįprastas savo tema ir, be to, gal siejosi ir su jo paties asmenišku gyvenimu. Per 23 metų laikotarpį tas jo romanas susilaukė net 5 leidimų.

Mykolaičio parašyta visa eilė mokslinių studijų, tokių kaip, pvz., Naujoji liet. literatūra, Literatūros etiudai ir kt.

Mykolaitis, kiek šiuo metu iš nuotaičių Lietuvoje galima patirti, atrodo, derinasi prie oportunistinio sparno. Gal tai ir neteisingas kaltinimas, bet žinantieji sako, kad tokio kalibro asmenybei, kaip Mykolaičiui nederėjo išieiti pasmerkti Pasternako, kai tuo tarpu to nedrįso padaryti net rusai rašytojai, Pasternako kolegos. Ir tai, kalbama, Mykolaitis jo romaną „Dr. Živaga“ pasmerkęs net prieš tai jo neskaitęs. Esą, Mykolaitis ir būtų palikęs Mykolaičiui, nieko jam blogo nebūtų atsitikę, jei jis tokio pareiškimo ir nebūtų padaręs.

Kaip ten bebūtų, Mykolaitis lietuvių raštijoje nėra eilinė asmenybė, ir todėl, nežūrint net tokių kontroversijų, jo sukaktis lietuviams, kuriame kontingente jie bebūtų, yra reikšminga.

Dviejų lietuvių nuotyčiai Šiaurės Karelijoje

V. KAMINSKO piešiniai

JUOŽAS POŽERA

TĖSINYS

Rodos, tokio anksčiau niekur kaimelyje ir nematėme. Jis rankos judesiu sodino atgal į užstalę Oskaro motiną, o pats kalbė:

– Ačiū, nesėsiu... Aš tik minutėlei.

Mudu su Vaciu toliau jau nebesiklausome, o tiesiog kylame nuo suolo ir grąbaliojame savo kepures.

Nuo laiptelių vos ne keturpėste nubildėjome. Vacys tikina, kad ir kažkas pastūmęs, o aš pro dantis iškošiu klausimą, kuris jau kelios valandos „ėda“ mano smegenis.

– Sakyk, kas gali būti šlykštesnio už persisotinimą?

– Vacys, atrodo, negirdėjo klausimo. Bet ne... Jis stabtelė atsigrižta į mane ir tikrai stiškai atsako:

Dvasimis persisotinimas.

Taip... Apie tokią blogybę ir nepagalvojau. Reiškia, dar ne viskas prarasta... Nuo šios minties lengviau. Paimu pratiestą senio ko ranką, ir visi trys susikabinę, vyriškai žengiame prie gretimybės durų, kur jau mus laukia baltą prikyštę pasirišusi šeimininkė.

Ryte, sėdėdami prie stalo, pamatėme už lango Vasilį. Jis suko į mus ir trobė.

Viešpatie, nejaugi vel? – išblyško Vacys.

Tačiau mesu baimė buvo nepagrįsta. Vasilis šiaip aplaukė mus pakviėte jėrubiu pašaudyti ir papasakojo štai ką.

Mums lunant medžiokeleje už Osterio, į kaimelį atvežė keletą dežuų degtinės ir vyno. Ši proka Karelijos tolimuosiuose neprieina-

muose kampeliuose – retas daiktas. Labai jau nepatogu ir keblu ją vežioti akmenuotais, kupromis nusagstytais siaurais miško keliukais. Kaime nuo senų toks paprotys: atvežė „linksmąjį vandenėlį“, susirenka vyrai ir iš karto išsidalina viską. Kam visa dėžė tenka, o kas ir keliais buteliukais pasitenkina. Vaistams. Kareliai – žmonės blaivūs. Na, bet šventės – dalykas visai kitas. Tokia proga nuodėmė neišgerti... Kaimas ir šį kartą išsidalino tas kelias dėžes. Ir kiekvienas prašė butelį viršaus, nes turėsiąs svečių. Vasiliui vyrai patys išskyrė vienu buteliu daugiau: visi žinojo, jog mes sykiu medžiojome, tai tikriausiai sykiu ir švėsimė. Gavo papildomą butelį ir mūsų šeimininkas. O kaip pasirodė, tai visas kaimelis laukė vientų ir tų pačių svečių – Vacio ir manęs.

7. DVIEJŲ PLĖSIKŲ MIRTIS

Kasdien Vasilis stebino mus. Nepajėgia miškas nuo jo nuslėpti savųjų paslapčių: viską Vasilis perpratęs, viską žino. Jis mus išmokė medžioti jėrubes – mažas miško višteles. Išplėšęs iš kurtinio uodegos keletą plunksnų, jis padirbo švilpukus, panašius į tuos, kuriuos iš medžio išsisuka piemenėliai. Tik kurtinio plunksnų švilpukai išleisdavo kur kas plonesnį balselį. Jie švilpė it tikros jėrubės.

Įsikandome po tokį švilpuką ir susėdome šlaite, apaugusiame eg lėmis, drebulėmis ir berželiais. Šlaitas leidosi žemyn ir rėmėsi į ežero krantą. Pakrantėje plačia juosta laisvai tyvuliavo vanduo, o visą ežero plotą dar dengė pajuodęs ledas.

Aš įlindau tarp dviejų žemųjų eglaičių ir švilptelėjau

– Ti, ti, tiii...

Po akimirkos kažkur tankmėje atsiliepė jėrubė:

– Ti, ti, tiii...

Nedelsdamas sušvilpiau dar kartą ir įsiklausiau. Vasilis nemelavo: išgirdau, kaip purptelėjo paukščio sparnai ir nutilo šalimais augančiame berže. Tačiau kad ir kaip besistengiau, bet jėrubės nemačiau. Jos plunksnų spalva tokia panaši į seno beržo ar drebulės žievę, kad užtenka jai priglusti prie kamiepo – jei nekrustels, tai ir geriausia akis jos neatskurs. Švilptelėjau dar kartą. Tik – purpt, ir priešais mane ant samanų nusileido kuoduotas, juoda pakakle it kaklaryšiu pasipuošęs patinėlis. Jis, matyt, nustebęs ne mažiau kaip aš, dalelę akimirkos žiūrėjo į mane, o paskui paukštelį lyg vėtra nupūtė. Švilptelėjau vėl. Nežinia iš kur jėrubė purptelėjo ir nutūpė medyje už keliolikos žingsnių. Aiškiai mačiau, kaip paukštelis kraipė galvą, dairydamsis draugės. Nušauti jį buvo vieni juokai, tačiau nairvus paukštelio pasitikėjimas aštria gėda nudiegė širdį, o pirštas nepajėgė nuspaušti gaiduko.

...tik sapnas

Kaip juodas šiksnosparnis, ruduo skrenda viršum miesto, staiga sužirusio milijonais žiburių. Lietus savo lašu smaigaliais kapoja stilinį dailininko stogą. Medžių šakos tyliai skundžiasi. Lapai, lyg abejodami — kristi ar nekristi — gieda gulbės giesmę. Vakaras.

Šiąnakt aš sapnavau, kad sapnavau. Koks baisesis sapnas! Sapnavau, kad aš — vienintelis gyvas likęs žmogus pasaulyje. Ar jūs galite įsivaizduoti ką reiškia būti vienu vienam pasauly? Vienas, kaip paklydęs paukštis vidury vandenyno. Jokios gyvybės aplinkui. Tik girdžiu, kaip mano batų padai triuškina seniai išsiperėjusių paukščių kiaušinių lukštus. Aš einu kažin kokio didelio ežero krantu, kurio bangos, atsimušdamos į uolas graužiai verkia.

Vėliau aš sapnavau, kad jau — pabudęs. Bandau apsiprasti. Ieškau sūnaus. Bet jau nėra nei to miesto, nei to namo, kur mano artimieji gyveno. Iš viso žemėje nėra vieno miesto. Tik ten, kur pirma buvo kaimai, kur žaliavo girios, nusidriekusių mėlynais kaspiniais pakraščiu skliauto, kažin koks balsganynas. Kažin koks ūkas tyro viršun žemės.

Bet dabar aš jau pabudęs, ir tas baisesis sapnas — tik sapnas. Girdžiu, kaip į stogą atsimuša sunkūs dangaus lašai. Girdžiu kaip kambarėlyje miega sūnus. Toks ramus, toks švelnus alsavimas. Vakaro prieblandoje aš matau jo plaukus, kurie, spindi, kaip auksas. Lyg, rodos, kas būtų užiebgęs žiburį.

Tuo tarpu vėjas su lietum tebešniokščia. Tas nuolatinis lietaus ir vėjo ošimas gatvėje man sakyte sakė: Ruduo. Vasara jau praėjo...

JUOZAS TYSLIAVA

Juodytei — Chadaravičienei, rašytojui Vytautui Širijai — Girai, kuris kartu ir rašytojas ir gydytojas. Jo tai parašytas scenarijus filmui "Adomas noti būti žmogumi", už kurį lietuviškai laimėjo pasaulinę premiją.

Gegužės mėn. 65 m. amžiaus sukako dramose aktorėi Antaninai Vainiūnaitėi — Kubertavičienei. Režisierius Juozas Grybauskas minėjo 55 m. amžiaus sukaktį, o dailininkas Vytautas Palašius — 50 metų rugpjūčio mėn.

Rugsėjo mėn. aktorius ir režisierius Aleksandras Kernagis minėjo 50 m. amžiaus, o spalio mėn. 65 m. amžiaus minėjo meno istorikė ir dailininkė Halina Kairiūkštytė — Jacinienė.

Taip pat spalį savo 55 gimimo metines minėjo ir Romualdas Juknevičius, režisierius, o tą mėnesį tapytas Antanas Žmuidzinavičius minėjo 85 m. amžiaus.

Be to, perėjus metais sukako 20 metų, kai Vilniuje įsteigta Lietuvos Mokslų Akademija ir tiek pat metų nuo Vilniaus dailės muzėjaus įkūrimo. Pernai buvo 30 metų nuo Šiaulių dramos teatro įkūrimo ir 55 metai nuo to, kaip Vilniuje pirmą sykį 1906 m. buvo pastatyta lietuviška opera-Miko Petrausko "Birute".

Pereiti metai buvo sukaštuviniai ir ta prasme, kad buvo penkiasdešimt metų nuo M. K. Čiurlionio mirties. Ne vienas lietuvis, prie jo kapo Vilniaus Rasuose susikaupe, prisiminė jo turtingą palikimą. O tasai palikimas yra gausus ir įvairus: apie 130 įvairaus žanro muzikos kūrinių, dailės srityje jo palikimas — apie 300 tapybos ir grafikos darbų. Be to, Čiurlionis yra parašęs rašinių muzikos ir dailės klausimais.

M. K. Čiurlionio kapas ir paminklas Vilniaus Rasų kapinėse. (Dail. Zikaro daryta skulptūra.) S. Narkėliūnaitės nuotrauka, daryta 1961 m. vasarą

Senovės prūsai Lietuvoje

Gaila, kitataučiai gausiau rašo Lietuvos istorijos klausimais negu lietuviai. Jie parašo net išsitas istorijas. Pavyzdžiui, V. T. Pašutos rusų kalba veikalas "Obrazovanije litovskogo gosudarstva", kurį Mokslų Akademija Maskvoje išleido 1959 m. (532 p., 2 žemėlapiai, 2,500 egz.).

Iš Kanados Nepr. Lietuvos redaktorius, J. Kardelio (per J. Žmuidziną) teko gauti egz. Jame nemaža įdomių dalykų senovės Lietuvos tyrinėtojų (ir daug politinių galvojimų, kodėl ji parašyta ir išleista). Ji, nepalyginti, brandesnė negu skurdus kuinas Lietuvos TSR istorija, kurį istorikai J. Žiugžda ir J. Jurginis parengė 1958 m. Vilniuje.

Pašuto išvardina temai 53 pagrindinius šaltinius rusų kalba ir 73 kitomis kalbomis. Be to, pateikia bibliografiją, kurioje išvardina 344 tyrimus — raštus rusų kalba, 176 lenkų (3 parašyti lietuvių), 164 vokiečių (15 parašyti lietuvių), 60 lietuvių; 10 francūzų (lietuvių), 7 anglų (2 lietuvių), 4 čekų ir 1 lotynų. Viso, reiškia, 766 veikalai (knogos ir straipsniai mokslo žurnaluose). Tai išpūdinga senovės Lietuvos istorijai medžiagos masė! Tiesa, ji apima ne vien Lietuvą, bet visus jos kaimynus, su kuriais tik lietuviams turėjo kokių nors santykių. Štai, Pašutos veikalo 79 — 81 p.p. vertimas. Tie gali dominti kiekvieną lietuvi.

"Senovės lietuvių ir prūsų istorija mums (rusams) labai

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Įdomi tuo, kad savo valstybes jie kūrė vėliau negu kitos tautos Europoje, todėl eiga gana plačiai šaltiniuose nušviesta. Įdomu, kad šitoji šaltinių pūsė nesulaukė Lietuvos istorikų dėmesio, kadangi jie svarbiausį įvykį neskaitė svarbiu ir todėl nesvarstė, kokių būdu pirmiaulaisvi ūkininkai ir amatininkai pateko didžiųjų žemės savininkų rankai — savininkų, kurie pasidarė kūriamos feodalinės valstybės vadovais.

Dėmesio nekreipimas visuomeninei ir ekonominei dalyko pusei ir netyrinėjimas genties nuosavybės perėjimo į pavienių privatines (feodalines) rankas pastebimas ne tik pas senovės Lietuvos istorikus bendrai, bet ir pastuos, kurie rašė politinę istoriją (J. Totoraitis, M. K. Liubavskis, H. Paszkiewiczus, S. Zajaczkowski, ir kiti), aiškino luomų atsiradimą (K. Avizonis, Z. Ivinskis), arba tyrė lietuvių dvasios (religinį) gyvenimą (M. Alseikaitė — Gimbutienė, J. Balys, ir kiti).

Senovės Lietuvos istorijos dalyku šie ir kiti rašytojai prirašė nemaža įdomių ir tam tikrais atžvilgiais brangių tyrinėjimų, bet ligšiol nėra parašę tokios Lietuvos istorijos, kur valstybės įkūrimą sietu su luomų — klasių istorija.

(Kitais žodžiais, neparašė marksistinės istorijos. Paštu čia perkrauna, Luomų at-

siradimą svarstė jau ne tik jo minimas K. Avizonis (tyręs bajorų atsiradimą), bet Z. Ivinskis Kaune 1933 m. Atheneum žurnale išspausdino "Lietuvos valstiečių luomo susiformavimas ir raida", kuris Berlyne išėjo atskirai ir vokiečių kalba. Be to, K. Jablonskis Praeities žurnale Kaune 1930 m. rašė "Apie vergus DLK XVI a. pradžioje". Klasių dalyką palietė ir A. Janulaitis savo 1920 m. Tilžėje išėjusiame veikalė "Lietuvos visuomenės ir teisės istorija" — V.S.)

Senovės Lietuvos ir Prūsijos kraštai pradžioje buvo plačių giminių ("tautekių") sąjungos: Augštaitija, Žemaitija, Prūsija, gal būt, ir Gailindija. Kuomet rusų senovės istorija veik neturi apčiuopiamų smulkmenų analizuoti drevliany ar polianų giminių sąjungas, senovės XIII a. Prūsija jau turi vienuolika aiškių politinių vienetų, išsivysčiusių iš senelesnių genties sąjungų. Dar geriau — šaltiniai leidžia pasižiūrėti net kai kurių vienetų vidaus gyvenimo, pavyzdžiui, Pomezanijos, Varmijos, Sambijos ir Jotvingijos (Sudavijos).

Pažvelkime į šiuos senovės prūsų istorijos šaltinius: Tacitą (I a. po Kr.), Wulfstaną (IX a.), šventųjų Vaitiekaus ir Bruno gyvenimus (XI a.), Christburgo sutartį (1249 m.), Ordino privilegijų raštus prūsų bajorams (XIII — XIV aa.) ir Pomezanijos Statutą (XIV —

Mukelta į 10 psl.

SUKAKTYS

Sausio mėn. rašytojui Antanui Venclovai sukako 55 m. amžiaus. Muzikologui docentui Juozui Gaudrimui buvo 50 m. amžiaus. Taipgi 50 m. amžiaus buvo dail. Vaclovui Kosciūskai.

Vasaros mėn. buvo 65 m. nuo Balio Sruogos gimimo. Dailininkams Jonui Surkevičiui sukako 50 m., o skulptoriui Juozui Mikėnui — 60 m. amžiaus. Kovo mėn. įžymi dramos teatro aktorė Galina Jackeivičiūtė minėjo savo 50 metų sukaktį. Tiek pat ir Onai

Būsimo LRS skyriaus redaktorius

Henrikas Žemelis

(TRUMPI GYVENIMO ŠKICAI)

Kai kartą H. Žemelis buvo paklaustas, koks jo nuomone turi būti redaktorius, jis trumpai atsakė:

— Tas, kuris mažiausiai rašo.

Tuo savo pasakymu jis išreiškė savo pažūrą į redagavimą, kurią savo žurnalistinėje karjeroje ne tik įrodė, bet ir pasiekė tikrai pažymėtinų vaisių. Jo manymu, geras

Henrikas Žemelis

redaktorius yra pirmoj eilėj organizatorius, mokąs sutelkti kuo didesnį skaičių pajėgusių bendradarbių, nes tik jie, o ne redaktorius, daro gerą laikraštį. Ypač tas taikoma su emigracijos sąlygose, kur jokios normalios spaudos gyvenimo taisyklės neveikia — viskas paremta gera valia, pažadais, išmaldomis, bičiulystės ryšiais ir, jei norite, patriotizmu, kurį irgi šimtas organizacijų ir laikraščių perša, parduoda, siūlo ir net grąšina.

Kitą klaidą, jo nuomone, daro tie redaktoriai, seni ir nauji, kurie užsispyrusiai laikosi uždarytų ratelių, vadinamų ideologinių grupių arba partijų, kurios vis dar yra pasirengusios ištraukti kardą iš makšties ir laikraštį padaro siauru savo neskaitlingų pasekėjų organu. Užtat tos grupelės tarpusavy stumdosi, perša nesantaiką, trimituoja praetis pergalės ir tariamų priešų nusikaltimus, tačiau toj kovingoj nuotaikoj ponai redaktoriai vis jieško skaitytojų, o skaitytojai laikraščių...

Šie ir kiti, iš šalies atrodo, keisti samprotavimai ir kitos asmeniškios savybės, atrodo, ir nulėmė Vyr. LRS k-to sprendimą pasirinkti H. Žemelį savo skyriaus Vienybėje redaktorium, kuriame, dėl siauros apimties, žinoma, jis negalės daug stebuklų parodyti, bet kaip jis pats juokdamasis išsireiškė:

— kartais įdomu ir miniatiūroje vykdyti didelius užsimojimus.

H. Žemelis savo žurnalistinę karjerą pradėjo jaunas, dar būdamas V. D. U-te ir aktyviai besireikšdamas Romuvos korp. Čia jis pradėjo leisti neperiodinį laikraštėlį Romuvos Mintis, o paskui 1940 m. išleido ir redagavo korporacijos 10 m. jubiliejinį leidinį. Tačiau užėjusios okupacijos neleido jam plačiau pasireikšti spaudos gyvenime ir jis, kartu su kitais vienminčiais, aktyviai įsijungė į rezistencinę veiklą, kuri baigėsi koncentracijos stovykloje ir vėliau, laimingoms aplinkybėms susidėjus, pasiekė vakarų Vokietiją.

Tuo po karo aktyviai įsijungė į organizacinę ir visuomeninę veiklą ir taip pat pradėjo plačiai reikštis tuometinėje trentinių spaudoje. Vienas pirmųjų išleido prisiminimų knygą apie okupacines dienas Lietuvoje "Okupantų replėse". 1946 m. buvo pakviestas redaguoti laikraštį Mintis, kuris vėliau pasidarė vienas populiariausių ir didžiausių laikraščių Vokietijoje, apjungdamas pajėgiausias žurnalistines pajėgas. Apie tą laikotarpį H. Žemelis visuomet su malonumu prisimena.

— Tai buvo gražiausi ir produktingiausi mano gyvenimo metai, — sako jis.

1949 m. atvykęs į Ameriką vėl įsijungia į visuomeninį ir spaudos darbą. Būna Nemuno, Santaryės žurnalų redakcijos narys, nuolatinis Vienybės, Dirvos ir kitų laikraščių bendradarbis, vienas iš LRS aktyviųjų narių ir dabartinis vyr. K-to vice — pirmininkas, Rochesteryje lietuvių kolonijoje, kur jam tenka gyventi, daugelio organizacijų narys ir lietuvių radijo valandėlės steigėjas, tačiau, kai jis buvo paklaustas apie savo veiklą ir nuotaikas Amerikoje — jis susimąstė, nusišypojo ir tiek trumpai atsakė:

— Tai bus greičiausia, visokių veiklų prasme, mano juodžiausi gyvenimo metai... —

Povilas Dirkis išsamią paskaitą skaitė apie Juozą Tysliavą 21-je žurnalistinėje popietėje Jaunimo Centre, Chicagoje. Dirkis yra buvęs Tysliavos kuopos vadu, kai velionis tarnavo Lietuvos kariuomenėje.

Mirė Jonas Tareila

Jonas Tareila, buvęs SLA prezidentas, žymus senesnės kartos visuomenės veikėjas, ilgametis Vienybės skaitytojas bei rėmėjas, mirė sausio 4 d. Waterbury, Conn. Palaidotas Kalvarijos kapinėse sausio 6 d. Jonas Tareila Waterburyje turėjo vaistinę, kuriai paskutiniais metais vadovavo jo duktė Elena. Jis buvo taurus, daug Lietuvai nusipelnęs, patriotas.

MIELĄ MŪSŲ SALOMĖJĄ NARKĖLIŪNAITĘ,
JOS BRANGIAM TĖVELIUI LIETUVOJE MIRUS,
reiškiame užuojautą ir kartu giliai liūdime.
KĘSTUTIS, LAIMUTĖ IR DANUTĖ PLIUŠKONIAI
SAULIUS, YVONA, DALIA ir VYTAUTAS PLIUŠKONIAI

MŪSŲ BRANGIAI SALOMĖJAI NARKĖLIŪNAITEI
Jūs mylimam tėveliui
BRONISLAVUI NARKĖLIŪNUI LIETUVOJE MIRUS,
skaudaus liūdesio valandoje širdingai užjaučiame
ir kartu giliai liūdime.

Philadelphia, Pa. JUZĖ AUGAITYTĖ
KAZĖ PLIUŠKONIENĖ

Gilias skausmo prisilėgtą mielą
SALOMĖJĄ NARKĖLIŪNAITĘ

Jūs mylimam tėveliui

BRONISLAVUI NARKĖLIŪNUI LIETUVOJE MIRUS

Širdingai užjaučiu ir kartu giliai liūdžiu.

JONAS ŠVEDAS

BRANGIAM VIENYBĖS REDAKTORIUI

JUOZUI TYSLIAVAI MIRUS,

žmonai Valerijai ir sūnui Juozui
giliai užuojautą reiškia.

MASPETHO LIETUVIŲ MOTERŲ PILIEČIŲ KLUBAS

Vaclovą Sidzikauską

JO ŽMONAI REGINAI SIDZIKAUSKIENEI MIRUS

LIŪDESIO VALANDĄ GILIAI UŽJAUČIA

DR. J. A. VALIŪNAS, DR. J. K. VALIŪNAS
DR. A. V. VALIŪNAS SU ŠEIMOMIS

Vietoj gėlių, Juozui Tysliavai mirus, Vienybei aukojo:

Washingtono lietuviai (per dr. J. Bali)	\$60.00	Julius ir Birūtė Smetonai	25.00
Newarko lietuviai (per A. S. Trečioką)	55.00	Ant. ir M. Varnai	25.00
Pranas Rimkus	50.00	Br. ir L. Bieliukai	25.00
Oakland, Cal.		Woodhaven, L. I.	
Brooklyniečiai bičiuliai (Gėles ir auką. Vardai buvo paskelbti praeitame numeryje.)	40.00	Vytautas Beleckas	20.00
		Brooklyn, N. Y.	
V. ir B. Mašalaitčiai	30.00	A. ir M. Girštautai	20.00
Bryn Mawr, Pa.		Philadelphia, Pa.	
Vl. ir I. Diliai	25.00	Birūtė Paprockienė	20.00
E. Orange, N. J.		Richmond Hill, L. I.	
Marijona Jokubaitienė	25.00	A. ir K. Špokai ir šeima	20.00
Flushing, L. I.		(Gėles ir auka) Tampa, Fla.	
S. ir A. Karveliai	25.00	J. Andrusis ir šeima	15.00
Brooklyn, N. Y.		Woodhaven, L. I.	
LB Apylinkė	25.00	Jieva Valukienė	15.00
Philadelphia, Pa.		Huntington Sta., L. I.	
Ona Pocius su šeima	25.00	A. Vilčinskas ir šeima	15.00
Newark, N. J.		Woodhaven, L. I.	
R. ir A. Povilauskai	25.00	St. ir M. Zbarskai	15.00
Brooklyn, N. Y.		Woodhaven, L. I.	
		Aukos ir užuojautos bus tęsiamos kitą savaitę.	

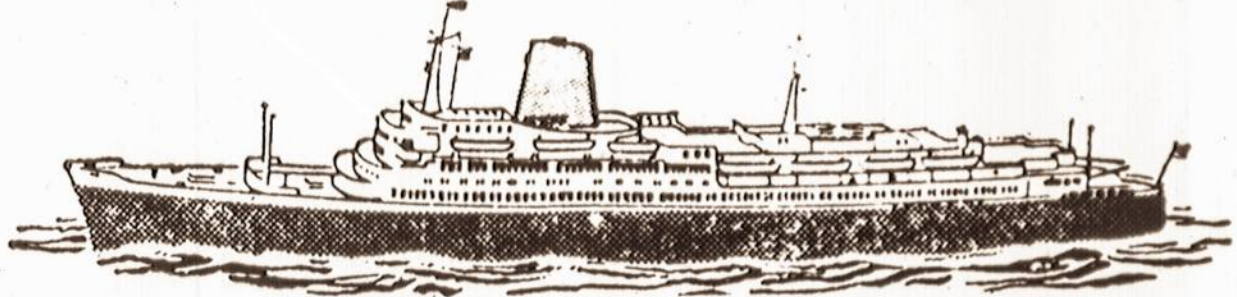
Joseph Andrusis TRAVEL BUREAU

87-09 Jamaica Avenue
Woodhaven, 21, N. Y.

Telefonas
VI 7-4477

BILIJETAI PARDUODAMI
visomis susisiekimo priemonėmis
į visas pasaulio vietas

PERKANT PARDUODANT NAMUS AR ISNUOMOJANT BUTUS, APDRAUDOS,
federalinių ir valstybių (Income Tax) užpildymu, pirkimui piniginių perlaidų
(Money Orders) ir įvairiausių kitais reikalais, kreipkitės

HAVEN REALTY & INSURANCE

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y. TEL. VIRGINIA 7-4477
Kasdien nuo 9 val. r. iki 9 v. v. Sekm. nuo 1 v. p. iki 5 v. v.

Sportinės nuotrūpos

Edvardas Sulaitis

Paskutinis 1961 m. didesnis Lietuvos sporto įvykis šiame kontinente buvo geriausiųjų S. Amerikos liet. stalo tenisininkų turnyras, įvykęs gruodžio 9 - 10 d. d. Clevelande. Čia vietoje numatyto tuzino žaidėjų susirinko tik dešėtkas, o moterų grupėje dalyvavo tik penkios. Buvo pasigesta New Yorko atstovų, kurie retokai sugeba aplankyti "provinciją".

Pirmą vietą čia nūgriebė torontietis P. Gvildys, antruoju palikęs V. Kleiza iš Chicago. Pas moteris pirmąja buvo S. Kasperavičiūtė (Toronto), o nuo jos nedaug atsilikusi buvo jauna žaidėja (15 m. amžiaus) Sabaliauskaitė (taip pat iš Toronto). Žinovai teigia, jog mūsų stalo tenise jokios pažangos nesimato ir pirmąsias vietas laiko senieji žaidėjai, kuriuos jau matėme prieš dešimtį metų ir, gal būt, matysime dar po dešimties metų. Tai, žinoma, yra liūdnokas vaizdas, tačiau prie liūdnų dalykų mes po truputi priprantame.

Dabar pažiūrėkime į Chicago Lietuvos sportinę veiklą, kuri yra pati didžiausia S. Amerikoje. Visų pirma, pažymėtinas Neries moterų laimėjimas Gage Parko tinklinio pirmenybių nugalėtojų vardo. Gruodžio 15 d. įvykusiose pa-

skutinėse rungtynėse neries nugalėjo pačias stipriausias varžoves - Jesters vieneta ir baigė pirmenybes su visomis pergalmėmis. Šiose pirmenybėse dalyvavo kiti 3 Lietuvos vienetai - 1 Aro ir 2 Lituanicos, tačiau jie turėjo pasitenkinti su kuklesnėmis pasekmėmis.

Du Chicago Lietuvos sporto klubai išrinko naujas valdybas. Neries naująją valdybą sudaro: Z. Žiupsnys - pirm., A. Maskoliūnas, D. Maskoliūnaitė, K. Pūdyraitis, Z. Degutis, J. Paukštys, Lituanicos futbolo klubo valdybon pateko: P. Ambutavičius - pirm., R. Kozėnas, J. Pleirys, V. Miceika.

Ši sezoną platesnę veiklą yra išvysčiusi Lituanica (akademiniškas sporto klubas). Yra sudarytos šio klubo 1 moterų, 1 mergaičių tinklinio, 2 vyrų krepšinio ir 3 jaunių krepšinio komandos. Jaunių krepšinkai jau žaidžia Gage parko pirmenybėse, o vyrai - Gage Parko ir Marquette parko varžybose.

Chicagočiai laukia salės futbolo (Indoor Soccer) pirmenybių, kurios prasidės sausio 7 d. Chicago Avenue Armory patalpose. Čia "major" divizione pasirodys ir Lituanicos (amerikiečių tarpe vadinamos - Liths) komanda.

Praleidus 1961 metus atsigrežkime vėlandėlei atgal, prisimindami kai kuriuos jų

laikotarpyje vykusius sportinius įvykius. Apie jų daugumą buvo rašyta šiame skyriuje ir skaitytojai, be abejo, yra plačiau girdėję.

Svarbesniais iš jų buvo - XI-sios S. Amerikos liet. sporto žaidynės, prarastos dviem dalim - Toronte ir Clevelande. Pažymėtinos yra ir pabaltiečių žaidynės - New Yorke, Clevelande ir Chicagoje. Čia būta liūdnų vaizdų ir nesusigraibanti mūsų sportinė vadovybė Lietuviams atnešė skaudžių pralaimėjimų. Padėtį pataisė futbolininkų pergalė (tiesa, be vadovybės "palaiminimo"), kurią buvo su kaupu atsitéista latviams už jų padarytą "skriaudą" krepšinyje ir kitur.

Metų pabaigoje pasikeitė sportinė "valdžia", kuri iš New Yorko persikraustė į Clevelandą. Naujasis FASK'as, vadovaujamas J. Nasvyčio, yra padaręs nemaža pažadų sportininkams bei sportu besidominčiai visuomenei, kurių bent dalinio išpildymo lauksime 1962 m. Toronte įvyko Lietuvos sporto klubų atstovų suvažiavimas, nors labai negausus.

Sporto skyriai Drauge ir Naujienose atžymėjo gyvavimo dešimtmečius, o Chicagoje pradėjo eiti sporto laikraštukas - Chicago Sports. Sporto žurnalo redaktorius K. Čerkeliūnas baigė savo darbą šiame leidinyje. Chicagoje pasirodė suaktuviniai leidiniai - Neries penkmečiui ir Li-

LIETUVIŲ SIŪVĖJŲ 54 LOKALO
VEIKIANČIOJI TARYBA REIŠKIA UŽUOJAUTĄ
VYTAUTUI UBAREVIČIUI IR BROLIUI OSVOLDUI

MOTINAI, PETRONĖLEI UBAREVIČIENEI
MIRUS KAUNE 1961 M. GRUODŽIO 20 D.

V. T. NARIAI: B. Spūdienė, G. Kazakevičius,
P. Katukauskas, F. Kalasevičius, V. Lapšys,
K. Thomas, J. Peterson, T. Jagela, J. Bernota.

tuanicos dešimtmečiui paminėti.

Pabaigai trumpos sporto žinios iš Lietuvos.

Lietuvos jaunių krepšinio pirmenybes laimėjo Kauno berniukai ir Kapsuko (Marijampolės) merginos. Kauniečiai lemiamose rungtynėse nugalėjo praėjusių metų čempioną - Klaipėda "amerikoniška" pasėkme 104:54. Pas kauniečius žaidė jaunieji "milžinai" - G. Budnikas 2 metrų, A. Babravičius - 1,92 m., E. Kaladė - 1,91 m., V. Vasauskas - 1,90 m. ir kiti. Šie žaidėjai, vadinami "ąžuoliukai", tikimasi, jog padės sugrąžinti Lietuvos krepšinį į viršūnes.

Panevėžyje įvykusiose Lietuvos jaunių stalo teniso pirmenybėse pirmąsias vietas užėmė L. Balaišytė ir E. Pauras. E. Pauras pralaimėjo vieną partiją buvusiam čempionui V. Vaidžiuliui, kuris prakišo dvi partijas prieš kitus žaidėjus.

Vilniuje buvo prarastos Pabaltijo ir Baltarusijos meninės gimnastikos varžybos, kurias laimėjo latvės, o po jų ėjo: baltarusės, estės ir lietuvės. Kaip rašo Sportas (iš Vilniaus), varžybų rengėjai nepasirūpino dalyvėmis. Rungtyniavimo salė buvo šalta, o viešnios skundėsi blogu apnakvydinimu. Pačios varžybos buvusios "paslaptimi" nes labai blogai buvo išreklamotos.

Tas pats Sportas, įžengus į žiemos sezoną, rašo (gruodžio 16 d.): "O tuo tarpu duris pasibėdė sportinė žiema. Ar esame jai pasiruošę? Tai parodys artimiausios dienos. Kol kas susidaro įspūdis, kad miestuose (jų tarpe ir Vilniuje) lėtokai tren-giamos čiuożyklos, neskubama maksimaliai išnaudoti kiekvieną tinkamą čiuoži ir slidinėti dieną. Ar nereikės vėliau dėl to gailėtis?"

Neužmirškite atnaujinti
Vienybės prenumeratą!

LIETUVIŲ AMERIKOS PILIEČIŲ KLUBAS
280 Union Avenue Brooklyn 11, N. Y.

BARAS IR RESTORANAS. Salės koncertams,
šokiams ir kitokioms pramogoms.
Susirinkimai - nemokamai. Spaudos kioskas
V. Senkus, ved.
Telefonas: EVergreen 4-9672

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEWey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

JUOZAS GARŠVA

231 BEDFORD AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

ROGERS FUNERAL HOME

P. RADZEVIČIUS, Direktorius
410 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. STagg 2-4409

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS (VAIRIEMS REIKALAMS)

LISAUSKŲ MAISTO KRAUTUVĖ

Lietuviški sūriai, juoda duona, aukštos rūšies rūkyti
kumpiai, dešros ir skilandžiai pigiomis kainomis
Prekes siunčiame ir per paštą

Martha & Peter Lisauskas
64-09 56th Road Maspeth 78, N. Y.

Telephone: TWining 4-8087

BARAS IR RESTORANAS

Julius Daugmaudis, Sav.
Stiklinis baras, viena
gražiausių užėigų

273 GRAND STREET
Brooklyn 11, N. Y.
Tel. EVergreen 4-9533

BANGA TELEVISION

VYTAUTAS ŽELENIS, Savininkas

3423 FULTON STREET BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-0349

PARDUODAMA: televizija, radijas, Hi-Fi stereo, fonografai, dulkių siurbiai, oro vėsintuvai. Didelės nuolaidos Admiral, Motorola ir Blaupunkt vokiškiems Hi-Fi. TAISOMA: televizija, stereo Hi-Fi bei radijas. Darbo valandos kasdien iki 7 v. vak., penktadieniai iki 9 v. v.

VISOS PREKĖS IŠPARDUODAMOS

ŽEMIAUSIOMIS KAINOMIS

GERIAUSIAS
INSURANCE ir REAL ESTATE
PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias
pasaulio vietas.

MATTHEW MAZEIKA
Savininkas

80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: VIRginia 9-3112

ROBERT F. NARK

Apraudos AUTO Specialistas
Any car - Any age driver
ALL FORMS OF INSURANCE

26 COURT ST. BROOKLYN, N. Y.
Tel. MAin 4-6400 VA 5-0783

DISCOUNTS TO QUALIFIED APPLICANTS
Mutual Insurance Insure your tomorrow today!

